

NORGES HØYESTERETT

Den 7. oktober 2013 avsa Høyesterett dom i

HR-2013-02094-A, (sak nr. 2013/348), sivil sak, anke over dom,

KLP Skadeforsikring AS
Isbrytertjenesten i Malangen

(advokat Frithjof Herlofsen)

mot

If Skadeforsikring NUF

(advokat Torgeir Juliussen Finne – til prøve)

S T E M M E G I V N I N G :

- (1) Dommer **Kallerud**: Saken gjelder spørsmål om skadene etter et verksteds mangelfulle arbeid dekkes av ansvarsforsikringen eller om et unntak i forsikringsvilkårene for skader på sikredes egen leveranse kommer til anvendelse.
- (2) Bakgrunnen for saken fremgår av lagmannsrettens dom, der det blant annet heter:

"I forbindelse med en vassdragsutbygging ble Statkraft Energi AS (Statkraft) pålagt av Norges vassdrag- og energidirektorat å drive en isbrytertjeneste i Malangen. Den 8. april 2008 ble det inngått avtale mellom Statkraft og kommunene Balsfjord, Målselv og Lenvik om at kommunene skulle få overta isbryteren 'Vass' vederlagsfritt mot at kommunene overtok isbrytertjenesten. Det ble opprettet en egen stiftelse som skulle stå for driften av skipet, Stiftelsen Isbrytertjenesten i Malangen. Partene var enige om at Statkraft skulle gjennomføre en renovering av Vass før overlevering.

Statkraft inngikk den 23. mars 2009 en avtale med Tromsø Mekaniske AS om ombygging av Vass for 6.010.211 kroner inklusive merverdiavgift. En del av ombyggingen bestod i å bygge et nytt lenseanlegg. Vass stod ferdig ombygget senhøstes 2009 og ble overlevert til Stiftelsen 11. november 2009. Stiftelsen ble etter avtale med Statkraft eier av fartøyet 1. november 2009. Etter ombyggingen hadde Vass to lenseanlegg, ett nytt og ett gammelt. Fartøyet var fra overlevering i drift som isbryter i Malangsfjorden, noe den også tidligere hadde vært brukt til."

- (3) Leveransen fra Tromsø Mekaniske AS besto i tillegg til det nye lense-systemet av en rekke enkeltelementer, blant annet montering av ny hovedmotor og fornyelse av innredningen.
- (4) Etter en økt med isbryting ble MS Vass fortøyd ved kai i Mestervik i Malangen om kvelden 30. desember 2009. På grunn av en feil ved det nylig monterte lenseanlegget tok skipet inn vann og var dagen etter nær ved å synke.
- (5) Vanninntrengningen førte til betydelige skader som i det vesentlige rammet leveranser utført av Tromsø Mekaniske AS i forbindelse med ombyggingen og oppgraderingen av båten. Isbrytertjenesten i Malangen ble påført utgifter for å utbedre skadene på noe under tre millioner kroner. Om lag 2,7 millioner kroner ble dekket av stiftelsens assurandør, KLP Skadeforsikring AS (KLP). Stiftelsen måtte selv dekke egenandelen og noe over 200 000 kroner, som gjaldt utgifter som ikke ble dekket av forsikringen i KLP.
- (6) KLP og Isbrytertjenesten i Malangen krevde erstattet sine utlegg både av Tromsø Mekaniske AS og av If Skadeforsikring NUF (If) hvor verkstedet hadde tegnet ansvarsforsikring.
- (7) Partene ble ikke enige om oppgjøret, og KLP og Isbrytertjenesten i Malangen reiste søksmål mot Tromsø Mekaniske AS og If. KLP krevde at verkstedet og If ble holdt solidarisk ansvarlig for de skadene KLP hadde dekket som assurandør for Isbrytertjenesten i Malangen. Likeledes krevde Isbrytertjenesten i Malangen erstattet de utgiftene som ikke var dekket av stiftelsens forsikring i KLP.
- (8) Nord-Troms tingrett avsa 24. februar 2012 dom med slik domsslutning:

- "1. Tromsø Mekaniske AS frifinnes.
2. If Skadeforsikring NUF frifinnes.
3. KLP Skadeforsikring AS og Isbrytertjenesten Malangen dømmes in solidum til å betale til Tromsø Mekaniske AS sakens omkostninger med 124.450,- – hundreogtjuefiretusentfirehundreogfemti – kroner.
4. KLP Skadeforsikring AS og Isbrytertjenesten Malangen dømmes in solidum til å betale til If Skadeforsikring NUF sakens omkostninger med 130.151,- – etthundreogtredvetusenett hundreogfemtién – kroner.

Oppfyllelsesfristen for punkt 3 og 4 er to uker fra forkynnelse av dommen."

- (9) KLP og Isbrytertjenesten i Malangen anket dommen til lagmannsretten. Hålogaland lagmannsrett avsa 28. november 2012 dom med slik domsslutning:

"Tvisten KLP Skadeforsikring AS og Isbrytertjenesten i Malangen – Tromsø Mekaniske Verksted AS:

1. Tromsø Mekaniske Verksted AS dømmes til å betale KLP Skadeforsikring AS 2 259 505,50 kroner med tillegg av forsinkelsesrenter regnet fra 25. februar 2010 til betaling skjer.
2. Tromsø Mekaniske Verksted AS dømmes til å betale KLP Skadeforsikring AS 455 500 kroner med tillegg av forsinkelsesrente regnet fra 25. februar 2010 til betaling skjer.

3. **Tromsø Mekaniske Verksted AS dømmes til å betale Isbrytertjenesten i Malangen 190 413,50 kroner med tillegg av forsinkelsesrente regnet fra 25. februar 2010 til betaling skjer.**
4. **Tromsø Mekaniske Verksted AS dømmes til å betale Isbrytertjenesten i Malangen 73 851,38 med tillegg av forsinkelsesrente fra 25. februar 2010 til betaling skjer.**
5. **Tromsø Mekaniske Verksted AS erstatter KLP Skadeforsikring AS og Isbrytertjenesten i Malangen sine sakskostnader for lagmannsretten med 355 786,67 kroner.**
6. **Tromsø Mekaniske Verksted AS erstatter KLP Skadeforsikring AS og Isbrytertjenesten i Malangen sine sakskostnader for tingretten med 407 029,33 kroner.**
7. **Oppfyllelsesfristen under punktene 1- 6 er 2 – to – uker fra dommens forkynnelse.**

Twisten KLP Skadeforsikring AS og Isbrytertjenesten i Malangen – If Skadeforsikring NUF:

1. **Anken forkastes.**
  2. **KLP Skadeforsikring AS og Isbrytertjenesten i Malangen pålegges in solidum å erstatte If Skadeforsikring NUF sine sakskostnader for lagmannsretten med 68 789 kroner.**
  3. **KLP Skadeforsikring AS og Isbrytertjenesten i Malangen pålegges in solidum å erstatte If Skadeforsikring NUF sine sakskostnader for tingretten med 130 151 kroner.**
  4. **Oppfyllelsesfristen under punktene 2 og 3 er 2 – to – uker fra dommens forkynnelse."**
- (10) I motsetning til tingretten kom lagmannsretten til at det var mangler ved det arbeidet Tromsø Mekaniske AS hadde utført. Retten slo fast at lense-systemet ikke virket etter sitt formål og ikke var i samsvar med det oppdragsgiveren hadde grunn til å forvente. Denne mangelen var årsak til vanninntrengningen som førte til skade. Lagmannsretten fant at verkstedet hadde handlet uaktsomt og var erstatningsansvarlig overfor KLP og Isbrytertjenesten i Malangen. For så vidt gjaldt tvisten med If, kom lagmannsretten til at verkstedets ansvarsforsikring ikke dekket skadene fordi kontraktsansvar faller utenfor dekningsområdet.
- (11) Tromsø Mekaniske AS, KLP og Isbrytertjenesten i Malangen har anket lagmannsrettens dom til Høyesterett. Ved ankeutvalgets beslutning 1. mars 2013 ble bare anken fra KLP og Isbrytertjenesten i Malangen tillatt fremmet. Anken gjelder rettsanvendelsen.
- (12) Verkstedets erstatningsansvar, og grunnlaget for dette, er etter ankeutvalgets beslutning endelig avgjort av lagmannsretten. For Høyesterett er spørsmålet om skaden er dekningsmessig under den ansvarsforsikringen Tromsø Mekaniske AS hadde tegnet i If.
- (13) De ankende parter – *KLP Skadeforsikring AS og Isbrytertjenesten i Malangen* – har i det vesentlige gjort gjeldende:

- (14) Lagmannsretten har tolket forsikringsvilkårene feil når retten kom til at If ikke er solidarisk ansvarlig for erstatningen verkstedet er dømt til å betale. Unntaket i forsikringsvilkårene kan ikke forstås slik at det gjelder for kontraktsansvar generelt, slik lagmannsretten legger til grunn. Dette er også erkjent av If.
- (15) Ut fra formåls- og rimelighetsbetraktninger må unntaket for kontraktsansvar i vilkårene tolkes innskrenkende. Det er bare sikredes ansvar for omlevering og retting – avhjelpsplikten – som faller utenfor ansvarsområdet. Avledede skader som oppstår som følge av sikredes mangelfulle arbeid, er dekningsmessige, dog slik at skader som oppstår umiddelbart og i direkte sammenheng med mangelen, ikke kan kreves dekket. En slik tolking er nødvendig for at regelen skal føre til forutsigbare og rimelige resultater. At verkstedet er pålagt et skyldansvar, taler også for at skaden er dekningsmessig under "tabbeforsikringen".
- (16) Ved omfattende og sammensatte kontraktsforhold vil det gi liten mening om skade på enhver del av sikredes leveranse skulle falle utenfor forsikringsdekningen, slik If anfører. Mangelen i vår sak gjaldt bare lense-systemet, og det er ingen grunn til å unnta skader som oppsto på andre deler av leveransen som det ikke var noe å utsette på.
- (17) KLP Skadeforsikring AS og Isbrytertjenesten i Malangen har lagt ned slik påstand:
- "1. **If Skadeforsikring NUF er solidarisk ansvarlig sammen med Tromsø Mekaniske AS for oppfyllelse av Hålogaland lagmannsretts domsslutning i sak 12-072571 ASD-HALO post 1 og 3 i tvisten KLP Skadeforsikring AS og Isbrytertjenesten i Malangen – Tromsø Mekaniske AS.**
  2. **If Skadeforsikring NUF dømmes til å erstatte KLP skadeforsikring AS og Stiftelsen Isbrytertjenesten i Malangens saksomkostninger for tingrett, lagmannsrett og Høyesterett."**
- (18) Ankemotparten – *If Skadeforsikring NUF* – har i det vesentlige gjort gjeldende:
- (19) Lagmannsrettens resultat er riktig, men begrunnelsen rekker for langt. Ikke alt kontraktsansvar er unntatt fra dekning, slik lagmannsretten synes å legge til grunn.
- (20) Det som faller utenfor forsikringen er skade på egen leveranse som skyldes en mangel sikrede er ansvarlig for. If erkjenner således ansvar for skader som ikke rammet leveransen fra Tromsø Mekaniske AS. Disse skadene var imidlertid begrensede og falt inn under egenandelen.
- (21) Unntaket for skade på sikredes egen leveranse fremgår klart av ordlyden i vilkårene, og har forankring i fast og langvarig praksis fra Forsikringsskadenemnda. Også formålsbetraktninger og reelle hensyn støtter et slikt resultat.
- (22) If Skadeforsikring NUF har lagt ned slik påstand:
- "1. **Anken forkastes.**
  2. **KLP Skadeforsikring AS og Isbrytertjenesten i Malangen dømmes in solidum til å erstatte If Skadeforsikring NUF omkostningene for Høyesterett."**
- (23) *Jeg er kommet til at anken ikke fører frem.*

(24) Hvorvidt ansvarsforsikringen dekker skadene som ble påført MS Vass som følge av det mangelfulle lense-systemet må først og fremst avgjøres ut fra det objektive innholdet i forsikringsvilkårene slik disse naturlig språklig må forstås, jf. Rt. 1997 side 1807 på side 1813. Jeg ser derfor først på ordlyden i vilkårene.

(25) I punkt 4 er det generelt fastsatt at forsikringen omfatter "sikredes rettslige erstatningsansvar for skade". Det har derfor ingen betydning at sikrede i dette tilfellet er pålagt et skyldansvar.

(26) Under overskriften "hva forsikringen ikke omfatter" heter det i punkt 5 blant annet:

"Hvis ikke annet er avtalt, omfatter forsikringen ikke ansvar:

5.1 for utgifter/omkostninger/tap knyttet til oppfyllelse av sikredes kontrakt (dvs. avtalt ytelse, leveranse, arbeid, entreprise el.l.) herunder

a) skade på sikredes leveranse, arbeid eller entreprise når skaden ... skyldes feil eller mangel som forelå ved overleveringen

... "

(27) Vilråene fastsetter for det første at utgiftene må være "knyttet til oppfyllelse av sikredes kontrakt". Situasjonen her var at verkstedet leverte et mangelfullt lense-system som førte til at skipet noen uker etter overlevering tok inn vann og fikk betydelige skader. Jeg kan da vanskelig se det annerledes enn at utgiftene som oppsto for å utbedre skadene, har tilstrekkelig tilknytning til den opprinnelige ombyggingskontrakten. Ordlyden gir ikke rom for å innfortolke et krav til nærhet mellom den mangelfulle ytelsen og skaden utover det som følger av kravet om at utgiftene må være "knyttet til" kontraktsoppfyllelsen.

(28) I bokstav a er det presisert at unntaket fra ansvar gjelder "skade på sikredes leveranse". De ankende parter har anført at dette uttrykket bør forstås slik at bare utgifter knyttet til den del av sikredes ytelse som har en mangel, er unntatt. Ved en slik lese-måte ville bare den beskjedne utgiften ved å rette feilen på lense-systemet falle utenfor dekningsområdet.

(29) Etter min oppfatning er det ikke holdepunkter for at "leveranse" her kan bety noe annet enn det som følger av en naturlig lese-måte; at skade på sikredes leveranse er unntatt i sin helhet. De utgifter If har avslått å dekke gjelder oppretting av vannskade på verkstedets egne arbeider under ombyggingskontrakten. Etter mitt syn kan man da vanskelig komme utenom at det var "leveransen" fra verkstedet som ble rammet. Skader på gjenstander mv. som ikke var omfattet av leveransen, har som nevnt If erkjent ansvar for.

(30) Endelig må skaden "skyldes feil eller mangel som forelå ved overleveringen". At dette var tilfellet, er endelig avgjort ved lagmannsrettens dom.

(31) Etter dette konkluderer jeg med at de skader som oppsto på MS Vass, og som If ikke har villet dekke, faller inn under ordlyden i unntaket i vilkårenes punkt 5.1 a) ut fra en naturlig lese-måte.

(32) Jeg ser så kort på om andre rettskilder kan lede til et annet resultat enn det som etter mitt syn følger av vilkårenes ordlyd.

- (33) Det foreligger ikke praksis fra Høyesterett hvor vårt spørsmål er vurdert. I Rt. 2008 side 537 drøfter mindretallet riktignok en problemstilling som har noen likhetstrekk med spørsmålet i saken her. Men det dreide seg om et kontraktsforhold og en forsikringsordning som atskilte seg vesentlig fra vårt tilfelle, og jeg går derfor ikke nærmere inn på saken, som flertallet løste på annet grunnlag. Det er heller ikke fremlagt avgjørelser fra ting- og lagmannsrettene som har særlig interesse for vårt spørsmål.
- (34) I en uttalelse fra Forbrukernes forsikringskontor 3. februar 1975 ble det lagt til grunn at en unntaksklausul for mangelfullt eller ikke fagmessig utført arbeid ikke kom til anvendelse. Mangelen knyttet seg i den saken til en bagatellmessig feilmontering i en nyoverhelt motor, men som hadde ledet til at andre og viktigere deler av motoren fikk betydelige skader. Dette var ikke til hinder for at følgeskaden falt inn under forsikringen. I en avgjørelse 18. oktober 1988 ble imidlertid resultatet annerledes i et tilfelle der feilmonterte lagre førte til skade både på det arbeidet verkstedet hadde utført og på andre deler av maskinen. Her ble det lagt til grunn at sikrede bare kunne kreve erstatning for utgiftene ved å reparere de deler av maskinen som ikke inngikk i den opprinnelige reparasjonen. Det er fremlagt eksempler fra Forsikringssskadenemndas senere praksis som kan se ut til å følge i noenlunde samme spor som avgjørelsen fra 1988. Det synes imidlertid å dreie seg om tilfeller som atskiller seg nokså mye fra vår sak. Denne praksis har derfor begrenset vekt, og jeg finner ikke grunn til å gå nærmere inn på den.
- (35) Jeg har ikke funnet uttalelser i teorien som gir veiledning.
- (36) Heller ikke formåls- eller rimelighetsbetraktninger kan føre til et annet resultat enn det som følger av ordlyden i vilkårene. Når det som her er profesjonelle parter på begge sider, og risikoen etter ordlyden klart er plassert hos forsikringstakeren, må det foreligge svært tunge hensyn for at domstolene skal endre dette. At det kan stilles spørsmål ved rimeligheten av ordningen er ikke tilstrekkelig. Eventuelle endringer må her skje gjennom justering av forsikringsvilkårene.
- (37) Jeg er etter dette kommet til de ankede parter ikke har krav på dekning under ansvarsforsikringen, og at anken må forkastes.
- (38) Ankemotparten har vunnet saken fullstendig og skal tilkjennes sakskostnader etter hovedregelen i tvisteloven § 20-2 første ledd. If har krevd sakskostnader for Høyesterett med 96 000 kroner. Oppgaven legges til grunn.
- (39) Jeg stemmer for denne

DOM :

1. Anken forkastes.
2. I sakskostnader for Høyesterett betaler KLP Skadeforsikring AS og Isbrytertjenesten i Malangen en for begge og begge for en til If Skadeforsikring NUF 96 000 – nittisekstusen – kroner innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av denne dom.

- (40) Dommer **Noer:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.
- (41) Dommer **Øie:** Likeså.
- (42) Dommer **Matheson:** Likeså.
- (43) Justitiarius **Schei:** Likeså.
- (44) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

D O M :

1. Anken forkastes.
2. I sakskostnader for Høyesterett betaler KLP Skadeforsikring AS og Isbrytertjenesten i Malangen en for begge og begge for en til If Skadeforsikring NUF 96 000 – nittisekstusen – kroner innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av denne dom.

Riktig utskrift bekreftes: